

- kommunfullmäktige
kommunstyrelsen
övriga nämnder
förvaltning

Gemensam värdegrund och styrande principer för mänskliga rättigheter i Jönköpings kommun

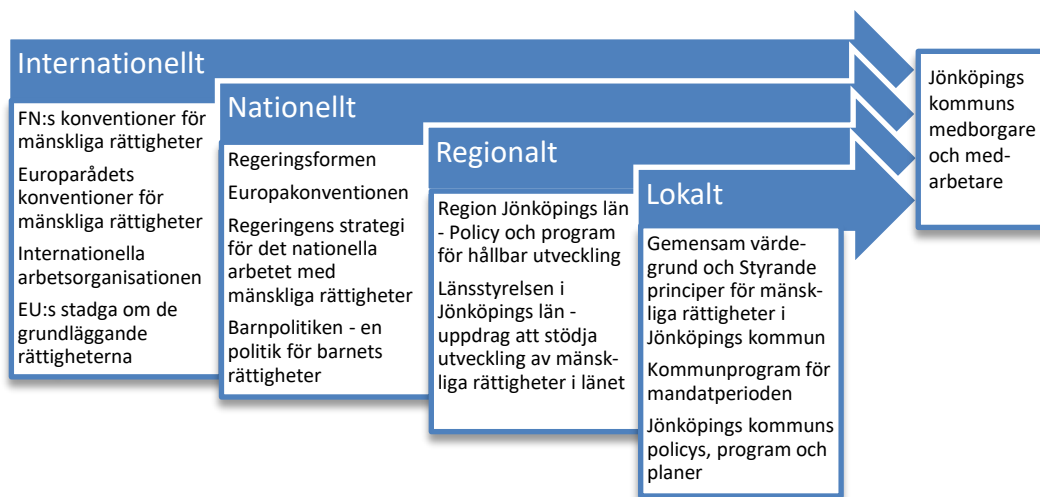

Fastställt av kommunfullmäktige 2018-10-04 § 224

Inledning

Jönköpings kommun är bunden att följa de konventioner för mänskliga rättigheter som Sverige skrivit under. Genom ”Gemensam värdegrund och styrande principer för mänskliga rättigheter i Jönköpings kommun” tydliggörs ansvaret. Principerna ska även verka som ett komplement till folkrätten, EU-rätten och den nationella politiken och lagstiftningen, i styrningen och genomförandet av mänskliga rättigheter i Jönköpings kommuns nämnder och förvaltningar.

Figur 1 Bilden ovan beskriver hur styrdokument för mänskliga rättigheter genomsyrar från internationell till lokal nivå (figuren visar ett urval av styrdokument).

De styrande principerna riktar sig både utåt och inåt i hela organisationen. Fortsättningsvis kommer orden *medborgare* och *medarbetare* att användas. Ordet medborgare inkluderar alla som bor, verkar, vistas eller som på något sätt berörs av Jönköpings kommuns verksamheter. Ordet medarbetare inkluderar alla anställda och förtroendevalda inom Jönköpings kommun oavsett anställningsform, samt är inkluderat i ordet medborgare.

I arbetet med detta dokument är kommunen medveten om att orden medborgare och medarbetare även är begrepp som inbegriper flickor och pojkar; kvinnor och män i olika åldrar, med olika könsidentiteter, olika förutsättningar och med olika bakgrunder.

Syfte

Jönköpings kommun är till för alla. Allt vårt arbete ska utgå från medborgarnas rättigheter, perspektiv och behov. Syftet med den gemensamma värdegrunden och de styrande principerna för mänskliga rättigheter är att vara utgångspunkt och vägledande i vårt rättighetsbaserade arbete. Principerna utgår från de mänskliga rättigheterna samt Jönköpings kommuns gemensamma värdegrund.

Gemensam värdegrund

- Jönköpings kommun värnar om demokrati, jämställdhet och mångfald. Vi är emot diskriminering och förtryck i alla dess former och vi är för alla människors lika värde. Varje människa har ett unikt och okränkbart värde.
- Jönköpings kommun ska kännetecknas av öppenhet och delaktighet. Det kräver att både kommunen och medborgarna tar ansvar för att göra Jönköping till en plats där alla kan trivas och känna sig välkomna.
- Kommunens verksamheter ska bygga på medmänsklighet och respekt, den enskildes frihet, självbestämmanderätt och värdighet.

Mänskliga rättigheter

Mänskliga rättigheter är juridiska regler som styr vad Jönköpings kommun ska uppfylla och främja i förhållande till alla medborgare i kommunen. Mänskliga rättigheter reglerar också vad kommunen inte får göra mot sina medarbetare och medborgare. Det innebär att Jönköpings kommun ska respektera och skydda varje människas möjligheter att använda sina fri- och rättigheter. Jönköpings kommun berörs främst av Förenta Nationernas (FN) rättighetssystem, samt Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Grundprinciperna för mänskliga rättigheter beskrivs i artikel 1 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna – alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. Det innebär att rättigheterna är **universella**, det vill säga att de gäller alla, alltid och överallt och rättigheterna är **odelbara** – inga rättigheter får prioriteras eller väljas bort.

I Sverige finns de mänskliga rättigheterna inskrivna i våra lagar. Det sker genom att rättighetskonventionerna transformeras eller ses i normharmoni med den nationella lagstiftningen. Tydligast syns mänskliga rättigheter i Sveriges grundlag Regeringsformen. Rättigheter har olika karaktär. En del rättigheter har målsättningskaraktär. Det innebär att Sveriges kommuner ska arbeta för att öka möjligheten för medborgare att få tillgång till sina rättigheter. Några rättigheter är absoluta. Det innebär att rättigheterna ska finnas tillgängliga från den stund en konvention blir gällande i landet.

Internationella uppföljningar och tolkningar, från till exempel FN och Europarådet, ger stöd till hur Sverige ska arbeta med mänskliga rättigheter i landet, i regionen och i kommuner. På så sätt ska Jönköpings kommun styras med respekt för alla människors lika värde och rättigheter.

Rättighetsbaserat arbete

Rättighetsbaserat arbete innebär att omsätta de mänskliga rättigheterna i praktiken. Både i styrning och i verksamhet. Arbetet ska vara integrerat och utgå från rättighetsprinciperna **jämlikhet och jämställdhet, icke-diskriminering, delaktighet, inflytande och inkludering, samt transparens och ansvar**. Att arbeta rättighetsbaserat innebär även att anta ett förhållningssätt där medborgaren sätts i främsta rummet.

Styrande principer för mänskliga rättigheter i Jönköpings kommun

Jämlikhet och jämställdhet

Jämlikhet handlar om att alla människor har lika värde, har samma rättigheter och ska behandlas på ett likvärdigt sätt. Jämlikhet handlar också om att samhället har ett ansvar för varje medborgares möjligheter att kunna ta aktiva val, och leva ett fullgott liv, i ett samhälle med god miljö både i nutid och i framtid. Jämställdhet betyder jämlikhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rättigheter, möjligheter och makt att forma samhället och sina egna liv.

I Jönköpings kommun utgår vi från allas lika värde och rätt. Varje människa är unik. I vår kommun finns en mångfald som vi värnar om. Vi arbetar utefter att en god miljö och mänskliga rättigheter är ömsesidigt beroende av varandra. Vi uppmärksammar särskilt grupper och individer med behov av ökat skydd och omvårdnad. Utifrån ett intersektionellt perspektiv utvecklar vi insatser för att alla ska ha lika möjlighet och rättigheter trots olika förutsättningar. Genom medvetenhet arbetar vi för att motverka stereotypa normer och diskriminerande strukturer som finns i vår omgivning och i vår organisation.

Icke-diskriminering

Det är en grundläggande mänsklig rättighet att inte bli diskriminerad. Diskriminering sker när människor inte har tillgång till samma rättigheter, det vill säga att en person blir sämre behandlad än någon annan i en jämförbar situation och att detta kan kopplas till någon av diskrimineringsgrunderna.

Rättighetsprincipen icke-diskriminering handlar om att inte diskriminera, om att utföra ett aktivt arbete för att motverka att diskriminering uppstår och att ge extra stöd och hjälp där det finns behov.

I Jönköpings kommun strävar vi efter att ge alla människor samma möjligheter till egenmakt utan åtskillnad på någon av de lagstadgade diskrimineringsgrunderna ålder, kön, funktionsnedsättning, etnisk eller religiös tillhörighet, sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

Då mänskliga rättigheter utgör grunden för vår verksamhet är även diskrimineringsgrunderna i konventionen om barnets rättigheter, såväl som i konventionerna för ekonomiska, sociala och kulturella samt medborgerliga och politiska rättigheter, viktiga för oss i vårt arbete.

Delaktighet, inflytande och inkludering

Delaktighet, inflytande och inkludering är grundläggande mänskliga rättigheter som samspelar och är ömsesidigt beroende av varandra. Inkludering handlar om att skapa och anpassa samhället och verksamheter utifrån varje människas möjligheter att delta på lika villkor och där varje människa själv kan styra över sitt deltagande. Det är en rättighet att genom delaktighet och inflytande vara med och påverka beslut och verksamhet som berör en själv.

Jönköpings kommun ska möjliggöra för alla medborgare och medarbetare att kunna delta utifrån sina egna förutsättningar. Vår kommunikation och vårt bemötande ska vara jämlikt, tydligt, tillgängligt och respektfullt. Det är lika viktigt för oss att på ett inkluderande sätt förmedla och berätta om vår verksamhet, som att lyssna in och ta tillvara på åsikter och behov. I Jönköpings kommun arbetar vi aktivt för att utveckla nya och inkluderande medborgardialoger och metoder för delaktighet och inflytande.

Ansvar, öppenhet och insyn

Ansvar att respektera, skydda, uppfylla och främja mänskliga rättigheter finns hos Jönköpings kommun (skyldighetsbärare) gentemot kommunens medborgare och medarbetare (rättighetsinnehavare). För att medborgare ska ha möjligheter att kräva ansvar om en rättighet har kränkts eller inte uppfylls behöver beslutsprocesser vara öppna, tillgängliga och inkluderande. Öppenhet och insyn är särskilt viktigt för att människor inte ska hamna under godtyckligt maktutövande, beroende eller maktlöshet.

I Jönköpings kommun är det är allas ansvar att tillämpa och främja mänskliga rättigheter och motverka all form av diskriminering. Ansvar gällande våra egna verksamheter, såväl som de varor och tjänster vi upphandlar. Ansvar är gemensamt. Det innebär att vi aktivt ska söka former för samverkan, både inom kommunen och med andra samhällsaktörer. Jönköpings kommun ska arbeta för att all information ska vara tillgänglig. Öppenhet, kommunikation och kunskap är grundläggande i vårt arbete att skapa en inkluderande och demokratisk kommun. En kommun där alla människor har kunskap om, och tillgång till, sina rättigheter.